

Нова українська школа: принципи та засади

МОДУЛЬ 1.

Реалізація концепції Нової української школи
в адаптаційному циклі базової середньої
освіти

Чому потрібно змінювати школу?

ФОКУС-ГРУПА ► ДИРЕКТОРИ ШКІЛ ФАРШИРОВАНА РИБА

"Сьогодні у нас дві проблеми в навчанні. Перше – це перевантаженість предметами. Однозначно такого обсягу не може бути. І друга проблема – те, що ми даємо суто навчальний матеріал. Випускник нашої української школи не вміє застосувати набуті знання у житті. Він як фарширована риба, розумієте? Нібито і риба, але не плаває".

...ПОТРІБНА ДОКОРІННА РЕФОРМА!

СВІТ ЗМІНИВСЯ!!!

90% учених та інженерів, які коли-небудь жили на Землі – наші сучасники

90% знань людства створені за останні 30 років

Загальний обсяг інформації порівняно з 50-тими роками 20 ст. зараз подвоюється кожні 20 місяців

За оцінками експертів актуальність сучасних знань зберігається лише 3-5 років з моменту їх отримання для створення інновацій

Знання – це важливо, але не головне!

Форсайт (від англ. Foresight - «погляд у майбутнє») — це систематична спроба зазирнути в довгострокове майбутнє науки, технології, економіки та суспільства з метою ідентифікації зон стратегічного дослідження появи нових високих технологій, що будуть приносити найбільші економічні та соціальні вигоди.

Наскрізні вміння

- Читання з розумінням
- Уміння висловлювати власну думку усно і письмово
- Критичне та системне мислення
- Здатність логічно обґрунтовувати позицію
- Творчість, ініціативність
- Конструктивно керувати емоціями
- Оцінювати ризики
- Приймати рішення
- Розв'язувати проблеми
- Здатність співпрацювати з іншими людьми

ФОРМУЛА НОВОЇ ШКОЛИ

8-м ключових компонентів Нової школи

/01 Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.

/02 Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.

/03 Наскрізний процес виховання, який формує цінності.

/04 Децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію.

/05 Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

/06 Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.

/07 Нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.

/08 Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

Компетентності –

це динамічна комбінація знань, умінь, цінностей та ставлень, які визначають здатність особистості успішно вирішувати життєві проблеми, впроваджувати професійну і подальшу навчальну діяльність.

10 ключових компетентностей НУШ

Перелік компетентностей ґрунтується на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей ціложиттєвої освіти» (18.12.2006), але не обмежуватимуться ними.

НОВА
ШКОЛА

ПРОСТІР ОСВІТИ
ДЛЯ СУЧАСНИХ
УКРАЇНЦІВ

Наскрізний процес виховання, який формує цінності.

Орієнтація на потреби учня

Реалізація принципу дитиноцентризму:

Усе життя нової школи повинно
бути організовано за моделлю
поваги до прав людини.

В основі – відповідні **цінності**

(рекомендовані Європейським
парламентом і Радою Європи **24 риси і
чесноти**, що вважаються
пріоритетними понад 50 країн світу)

24 риси і чесноти:

<i>Креативність</i>	<i>Співпраця</i>
<i>Цікавість</i>	<i>Справедливість</i>
<i>Критичне мислення</i>	<i>Лідерство</i>
<i>Любов до навчання</i>	<i>Вміння пробачати</i>
<i>Мудрість</i>	<i>Скромність</i>
<i>Відвага</i>	<i>Розсудливість</i>
<i>Наполегливість</i>	<i>Самоконтроль</i>
<i>Чесність</i>	<i>Поціновування краси</i>
<i>Енергійність</i>	<i>Вдячність</i>
<i>Любов</i>	<i>Оптимізм</i>
<i>Доброта</i>	<i>Гумор і віра</i>
<i>Соціальний і емоційний інтелект</i>	

Педагогіка партнерства

Нова школа працюватиме на засадах «**педагогіки партнерства**».

Основні принципи :

- *повага до особистості;*
- *доброзичливість і позитивне ставлення;*
- *довіра у відносинах та стосунках;*
- *діалог-взаємодія-взаємоповага;*
- *розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);*
- *принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)*

Структура нової школи

I. Початкова школа – 4 роки

1-2 класи – 1 цикл, 3-4 класи – 2 цикл

II. Базова середня школа (гімназія) – 5 років

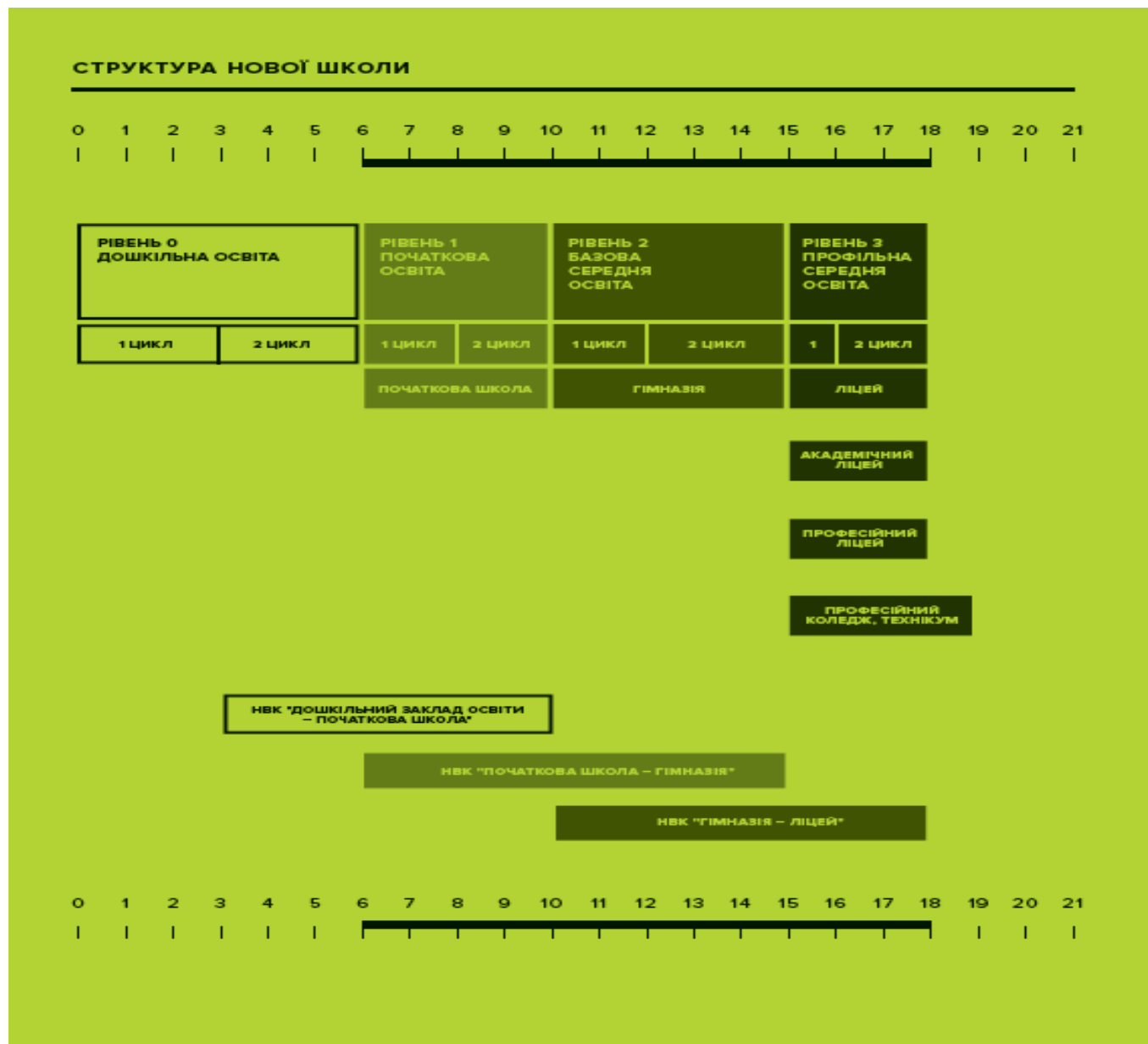
5-6 класи – 1 цикл, 7-9 класи -2 цикл

III. Профільна середня школа – 3 роки

10 клас – 1 цикл, 11-12 класи – 2 цикл

Академічного спрямування - ліцей

Професійного спрямування –
професійний ліцей, професійний коледж

Концептуальні засади Нового державного освітнього стандарту

- ❑ Розвиток *ключових* компетентностей, компетентнісний потенціал освітньої галузі
- ❑ Предметні компетентності: *від знань та вмінь – до ставлень та цінностей* (обов'язкові результати навчання)
- ❑ Навчальна поступ розвитку предметних компетентностей
- ❑ Наскрізнi вміння (*розвиток м'яких навичок*)
- ❑ Можливість інтеграції предметів, освітніх галузей
- ❑ Методична свобода вчителя

Державний стандарт початкової освіти (2018р.)

**НОВІ
ШКОЛИ**
ПРОГРАМА
ДЛЯ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНИ

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ

- розв'язую проблеми
- критично мислю
- творчо мислю (креативність)
- співпрацюю
- ефективно спілкуюся
- розвиваю власний емоційний інтелект
- досліджую
- організую свою діяльність
- рефлексую
- читаю вдумливо

Державний стандарт базової середньої освіти (2020р.)

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ

- критичне та системне мислення
- здатність співпрацювати з іншими людьми
- приймати рішення
- оцінювати ризики
- вміння конструктивно керувати емоціями
- ініціативність
- читання з розумінням
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово
- здатність логічно обґрунтовувати позицію
- творчість
- розв'язувати проблеми

Діяльнісний підхід:

- ☐ Інструмент реалізації Концепції Нової української школи;
- ☐ Механізм запровадження Державного стандарту початкової освіти та Державного стандарту базової середньої освіти;
- ☐ Не є окремою, ситуативною навчальною стратегією, технікою (розвитку критичного мислення, наприклад), але
- ☐ **Є системною роботою, наскрізним;**
- ☐ **Є вітчизняною психолого-педагогічною методологією**

(Л. Виготський, Д.Ельконін,
П.Гальперін, О.Леонтьєв, І.Лернер та ін.)

Дитина – це особа віком до 18-ти років (Конвенція ООН, Конституція України, тощо)

Принципи діяльнісного підходу в освіті:

- ☐ Здобуття дитиною знань у самостійному пошуку;
- ☐ Наступності етапів навчання згідно з віковими та психологічними особливостями розвитку;
- ☐ Формування цілісної картини світу у дитини та свого місця у ньому;
- ☐ Мінімакса (надання можливості максимального освоєння програми);
- ☐ Психологічного комфорту;
- ☐ Варіативності (розвитку варіативності мислення, здатності до адекватного прийняття рішень у різноманітних ситуаціях вибору);
- ☐ Максимальної орієнтації на творчу діяльність/креативність дитини.

Стан реалізації **діяльнісних методів** навчання в українській початковій освіті

(Результати моніторингового дослідження впровадження реформи “Нова українська школа” у
закладах загальної середньої освіти», жовтень-листопад 2019,
546 уроків у 3 кл. в 149 закладах освіти України)

Переважає
загальнокласна форма
організації роботи учнів,
якою керує вчитель;
близько 5% - робота в
парах, командах

2/3 урочного часу (30 хв.
діти виявляють адаптивну
активність: слухають
учителя, працюють у
зошитах та підручниках)

На виявлення власної
ініціативи учні мають
менше хвилини

Вчителі частіше підтримують такий
тип взаємодії як
домінування/конфлікт; прояви
співпраці в 2 рази менше, ніж
домінування вчителя

Три найпоширеніші типи
висловлювань вчителя: надання
вказівок; говоріння, читання,
бесіда; запитання щодо перевірки
знань

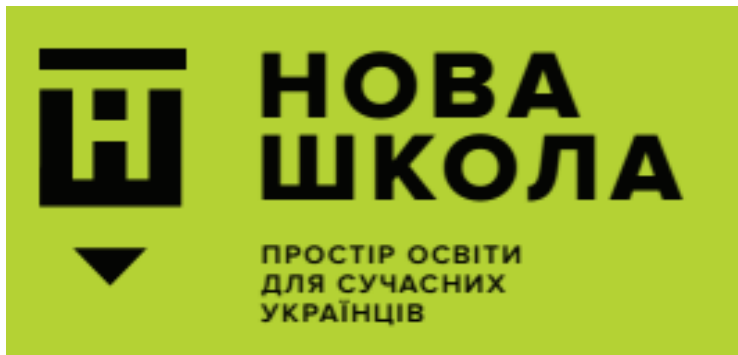

Стан реалізації **діяльнісних методів** навчання в українській початковій освіті

(Результати моніторингового дослідження впровадження реформи “Нова українська школа” у закладах загальної середньої освіти», жовтень-листопад 2019, 546 уроків у 3 кл. в 149 закладах освіти України)

- У групах учнів загальноосвітніх шкіл спостерігаються **нижчі** показники за всіма наскрізними вміннями порівняно з групами учнів спеціалізованих та пілотних шкіл. Більшість показників розвитку наскрізних умінь у груп учнів зі шкіл маленьких міст нижчі, ніж показники груп учнів шкіл великих міст та сільських шкіл;
- Наскрізні вміння, які потребують **когнітивних зусиль** (*читання з розумінням, здатність висловлювати свої думки, критичне та системне мислення*) проявляються в груповій взаємодії **гірше**, ніж наскрізні вміння, пов'язані з емоційною сферою та сферою комунікації;
- Найбільшу частку результатів низького рівня (21,5%) виявлено з розвитку **уміння обґрунтовувати власну позицію**;
- Зафіксований **брак умов для розвитку творчого потенціалу та дослідницької активності** учнів початкової школи;
- Улюблені уроки учнів - **математики, фізкультури та образотворчого мистецтва**. Учні пілотних шкіл до улюблених також віднесли «**Я досліджую світ**». Іноземна мова – навчальний предмет, який найрідше потрапляв до списку улюблених. Серед причин нелюбові до іноземної мови учні найчастіше вказували «не розумію», «вона нудна», «вчителька кричить».

Психологічні особливості розвитку молодших підлітків 10-12 років

Психофізіологічний особливості розвитку молодших підлітків (10-12 років)

- Інтенсивний (але нерівномірний) розвиток головного мозку; послаблення всіх видів умовного гальмування.
- Ендокринні зміни;
- Стрімке збільшення зросту та ваги тіла – «пубертатний стрибок» (у сучасних дівчат з 11 років, у хлопців пізніше);
- Зміна пропорцій тіла – розвиток м'язової тканини не встигає за розвитком скелету (кінцівки);
- Прискорення обміну речовин;
- Статеве дозрівання (пубертат)

- підліткова незграбність («гидке каченя»), збільшення фізичної сили при зниженні гнучкості;
- погіршення здоров'я,
- фізичний дискомфорт,
- підвищена збудженість ЦНС, підвищена стомлюваність, млявість,
- перепади настрою, неурівноваженість

Соціально-психологічні особливості розвитку дитини 10-12 років

- ✓ **Асинхронність розвитку:** *інтеріндивідуальному* (розбіжність у часі розвитку різних сторін психіки у підлітків, що належать до одного хронологічного віку) та *інтраіндивідуальному* (характеризує різні сторони розвитку одного учня)
- ✓ **Поступова зміна провідної діяльності** (*провідна діяльність молодшого підлітка - спілкування з однолітками(!)*)
- ✓ **Підвищення конформності до цінностей і норм референтної групи:** *протиріччя: некритичне засвоєння групових моральних норм та прагнення обговорювати особистісно важливі правила; максималізм вимог; зрушення оцінки окремого вчинку на особистість в цілому*
- ✓ **Амбівалентність ставлення до дорослих:** *з одного боку, відчуження, прагнення до самотійності, з іншого - очікування допомоги, захисту і підтримки, довіра, важливість схвалення і оцінок*
- ✓ **Становлення нового рівня самосвідомості, «Я-концепції»:** *прагненням зрозуміти себе, свої можливості і особливості, свою схожість з іншими і свою відмінність; піддається зовнішньому впливу; домінує емоційний фактор.*

Адаптаційний синдром п'ятикласників

(від 3-х тижнів до кілька місяців):

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ

- адаптація до нових умов середовища: *режиму дня, режиму харчування, шуму,, постійної нервово-психічної напруги тощо*

СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ

- адаптація до нових умов навчання і взаємодії

- ✓ низька самоорганізація,
- ✓ неувважність і недисциплінованість,
- ✓ зниження інтересу до навчання і його результатам,
- ✓ зниження самооцінки; боязкість або розв'язність
- ✓ підвищення тривожності

Труднощі адаптації обумовлені:

- ☐ зміна ролі учня («старший» – у початковій, «молодший» у середній школі);
- ☐ збільшення навчального навантаження, зміни режиму дня;
- ☐ відмінності у системі і формах навчання; нестиковка програм початкової та основної школи;
- ☐ відмінність у вимогах серед вчителів-предметників;
- ☐ необхідність пристосування до своєрідного темпу, особливостей мовлення, стилю викладання кожного вчителя
- ☐ зміна стилю спілкування вчителів з дітьми (деіндивідуалізація учнів)

«Цифрове покоління»:

Здатні швидко
засвоювати інформацію
із різних джерел, але
низька концентрація
уваги (в серед. - 8 сек.)

Звикли до
легкодоступності
інформації, яку не
потрібно заучувати

Очікують швидкого
підкріплення («лайки»)

Менш схильні до
формування соціальних,
расових, гендерних
стереотипів

Мають труднощі у
дотриманні формальностей
(графіки, терміни,
розклади)

Складно формуються
авторитети (наприклад,
за віковою ознакою)

Мають проблеми у
вербальній комунікації та
соціальній взаємодії (не
ставлять питання –
гулять)

Цифровий менталітет
(проблема кібербезпеки)

Потребують розвитку життєвих
навичок; співвіднесення теорії
і практики, перевірки
умовиводів практичними
діями